

Pašvaldību attieksme nav viennozīmīga

Patvertņu izveidē privātais sektors iesaistās gausi

Pēdējā laikā civilās aizsardzības jautājumi, īpaši patvertņu ierīkošana, ir kļuvuši par aktuālu tematu visā Latvijā. Interesanti, ka pašvaldību attieksme pret patvertņu zīmju izvietošānu ir neviennozīmīga. Daži uzskata tās par pārāk uzkrītošām, baidoties radīt lieku satraukumu. Lai noskaidrotu situāciju Aizkraukles novadā, kā arī kaimiņos — Jēkabpilī, "Staburags" sazinājās ar to pārstājiem, kas atbildīgi par patvertņu ierīkošanu.

IMANTS KAZIŅUNS

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) informē: "Amatpersonas turpina valsts un pašvaldību ēku pagrabu un pagrabstāvu apsekošanu, lai novērtētu to atbilstību patvertņu vajadzībām. Lidz augusta vidum, pārbaudot 1911 objektus, secināts, ka pilnībā patvertnes vajadzībām atbilst 259 jeb 13,5% objekti un daļēji atbilst 818 jeb 42,8%. Šajos objektos var ietilpt 373 tūkstoši cilvēku. Tā kā valsts un pašvaldību pagrabu un pagrabstāvu apsekošanu VUGD amatpersonas veic papildus saviem tiesajiem dienesta pienākumiem, tad plānots, ka apmēram 4500 apzināto objektu apsekošana noslēgsies novembra sākumā. Šobrīd sāksis arī darbs pie pirmo patvertņu zīmju izvietošanas uz ēkām, kuras daļēji vai pilnībā atbilst patvertņiem izvirzītajam prasībām."

Aizkraukles novadā divas patvertnes

Aizkraukles novada domes deputāts un civilās aizsardzības speciālists Jurijs Maškovs saka, ka patvertne, pirmkārt, būs vajadzīga, kad valstī notiks militārs iebrukums. Kad sākas karš, skola nedarbojas, bērni nemācās, bet skolas ēkas pagrabus sāk darboties kā patvertne. Pašlaik Aizkraukles novadā ir oficiāli atzītas divas patvertnes un pie tām novietotas atbilstošas zīmes. Viena atrodas Aizkraukles novada vidusskolas ēkā Draudzības krastmalā, otra — Kokneses apvienības pārvaldes ēkā. Abās vietās gan nepieciešami uzlabojumi, bet kopumā tās atbilst patvertņu ierīkošanas noteikumiem.

Pēc valsts civilās aizsardzības plāna visu potenciālo patvertņu vietu apzināšana jāpabeidz līdz šī gada beigām. Aizkraukles novada pārstāvi ir piedalījušies pieredzes apmaiņas pasākumos Latvijā, piemēram, Jelgavā. Jurijs Maškovs atzīst, ka veiksmīgāk šo jautājumu risina tā sauktās bagātās pašvaldības.

Pašlaik Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests veic pārējo pašvaldības ēku apsekošanu un nākotnē tām varētu pievienot citas. Attiecībā uz patvertņu ietilpību, precīzus skaitļus Jurijs Maškovs nesniedz, norādot, ka tas ir atkarīgs no dažādiem faktoriem. Tomēr viņš uzsvēra — ja mēs paši neaizsargāsimies un nega-

PAŠLAIK Aizkraukles novadā ir oficiāli atzītas divas patvertnes un pie tām novietotas atbilstošas zīmes. Viena ir Aizkraukles novada vidusskolas ēkā Draudzības krastmalā, otra — Kokneses apvienības pārvaldes ēkā.

tavosimies, tad nekā nebūs, čits mūsu vietā to nedarīs.

Skola, pirmkārt, ir bērniem

Jēkabpils novada pašvaldības civilās aizsardzības inženieris Ilmārs Luksts stāsta, ka kopā ar VUGD pārstāviem apsekota liela daļa novadā esošo izglītības iestāžu — skolu, bērnudārzu, mūzikas skolu pagrabu un cokolstāvi jeb puspagrabu. Saņemtas patvertņu norādes, kuras vajadzētu izlikt pie ēkām. Šobrīd tās vēl nav izvietotas. "Negribam šim jautājumam pieiet formāli. Ņemam vērā Lietuvas pieredzi, kur šādas zīmes izvietotas un tās raisījušas iedzīvotāju interesi jau tagad apskatīt potenciālās patvertnes vietas. Jēkabpils novadā apskatīti arī daudzdzīvokļu namu pagrabu, bet situācija tajos esot bēdīga. Lai gan iedzīvotājus aicina sakārtot savas pagrabtelpas, līdz šim atsaucies reti. Labāks rezultāts ir tajās ēkās, kuras apsaimnieko, piemēram, iedzīvotāju biedrība. Toties namu pārvaldes apsaimniekotajās situācija ir nemanīga. "VUGD līdz novembra sākumam jāveic visu ēku apsekošana. Pēc tam jāskatās, cik finansiālo līdzekļu būs nepieciešams, lai potenciālās patvertnes savestu nepieciešamā kārtībā. Paralēli pašvaldības līdzekļiem skatāmies uz finansējumu no Eiropas Savienības fondiem," stāsta Ilmārs Luksts.

Jēkabpils pašvaldība plāno doties pieredzes apmaiņas braucienā uz Ukrainu. Tā kā tur ēkas, tajā skaitā skolas, būvētas pēc līdzīgiem projektiem kā Latvijā, šāda pieredze būtu ļoti noderīga.

Negribam šim jautājumam pieiet formāli. Ņemam vērā Lietuvas pieredzi, kur šādas zīmes izvietotas un tās raisījušas iedzīvotāju interesi jau tagad apskatīt potenciālās patvertnes vietas.

ILMĀRS LUKSTS,
JĒKABPILS NOVADA PAŠVALDĪBAS
CIVILĀS AIZSARDZĪBAS INŽENIERIS

Nav apziņas par kara tuvumu

VUGD Aizkraukles daļas komandieris Guntars Laukazile stāsta, ka pašlaik apseko pašvaldības un valsts iestāžu ēkas. Tas nozīmē, ka redzeslokā nav daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kuras nav pārbūvētas ēku sarakstā. Attiecībā uz šīm ēkām, viņš norādīja, ka tas ir sarežģīts juridisks jautājums, kas ietver dzīvokļu īpašniekus un apsaimniekotājus. "Pirmkārt, jāsāk ar gri-

bēšanu. Nav cilvēkos apziņas, ka karš Ukrainā ir pavisam tuvu," viņš uzsvēra.

Runājot par apsekošanas rezultātiem, VUGD pārstāvis norādīja, ka situācija ir dažāda. "Tas, kas atbilst pilnībā (patvertnes prasībām), tas ir procentuāli diezgan pamaz, bet tādas, kur prasās ieguldījumi un pēc tam derētu, tādas ir ļoti daudz. Kādi 25% ir tās, kuras pilnībā nederētu," viņš skaidroja. Nepieciešamie uzlabojumi ietver logu aizvarus, nelielu remontu vai telpu izvākšanu. Atbilde par patvertņu ierīkošanu daudzdzīvokļu mājās lielā mērā gulstas uz īpašniekiem. Attiecībā uz patvertņu norāžu izvietošānu, process ir sācies, taču precīzu informāciju par uzlikto zīmju skaitu varēs sniegt tuvākajā laikā.

Kopumā Zemgales reģionā patvertņu apzināšanas process norit diezgan intensīvi. "Domāju, ka jau septembra beigās, oktobra sākumā varētu būt, ka visus objektus būs apzinājuši," viņš prognozēja, piebilstot, ka Aizkrauklē jau ir apsekoti aptuveni 85% objekti.

Nav iespēju noteikt obligāti

VUGD Civilās aizsardzības pārvaldes priekšnieks Uldis Kēvers saka, ka viens no pašlaik aktuālajiem VUGD uzdevumiem attiecībā uz patvertņiem, ir valsts un pašvaldību ēku apzināšana. "Šobrīd mūsu uzdevums ir novērtēt atbilstoši vadlīnijām, kādā stāvoklī ir valsts un pašvaldību ēkas un īpašumi, kuriem ir sarezģīts juridisks jautājums, kas ietver dzīvokļu īpašniekus un apsaimniekotājus. "Pirmkārt, jāsāk ar gri-

Ir pašvaldības, kuras uzskata, ka patvertņu zīmes nav jāuzstāda pie skolām un bērnudārzēm. Viņu arguments ir, ka skolas ir paredzētas skolēniem. Tomēr šis arguments nav pilnībā pamatots.

ULDIS KĒVERS,
VUGD CIVILĀS AIZSARDZĪBAS
PĀRVALDES PRIEKŠNIEKS

nam visā Latvijā šiem objektiem jābūt apzinātiem. Pēc tam sāksies atbilstošu norāžu izvietošana. Attiecībā uz patvertņu marķēšanu, speciālists norādīja uz zināmām juridiskām grūtībām: "Dienzēl šobrīd, kamēr grozījumi Civilās aizsardzības likumā nav stājušies spēkā, nav izdoti jauni MK noteikumi, ir šāda situācija, ka mums nav tiesību pašvaldībām dot uzdevumu marķēt šīs ēkas. Mēs to varam tikai aicināt izdarīt. Ir izdots Ministru kabineta rīkojums, kas nosaka, ka ministriem jāmarķē ēkas, kuras ir daļēji vai pilnībā atbilstošas."

Tikai X stundai

Interesanti, ka diskusijas par patvertņu izvietošānu skolās ir radījušas pretrunīgas viedokļus. "Ir pašvaldības, kuras uzskata, ka patvertņu zīmes nav jāuzstāda pie skolām un bērnudārzēm. Viņu arguments ir, ka skolas ir paredzētas skolēniem," skaidroja speciālists. Tomēr viņš uzsvēra, ka šis arguments nav pilnībā pamatots. Skolēni ēkās neuzturas 24 stundas diennakti septiņas dienas nedēļā, līdz ar to tās pēc mācību stundām var tikt izmantotas kā patvertnes. Nedarot to samazinās kopēja telpa, kurā apdraudējuma gadījumā varētu uzturēties cilvēki." Ar dažām pašvaldībām par šo jautājumu veiktas pārrunas.

Attiecībā uz privātajiem īpašumiem — pašlaik nav iespējams piespiest privātpersonas atvērt savus pagrabus daudzdzīvokļu mājās. "Šobrīd nav kara situācija, kad būtu mobilizējams jebkurš īpašums," skaidroja speciālists. Ar valsts un pašvaldības ēku pagrabu šobrīd nav pieejami jebkuram. Piekļūvi paredz atļaut tikai X stundā. Paredzēts mobilajai lietotnei 112 iestrādāt karti, kad būs redzamas tuvākās bumbu patvertnes.

→ 7. lpp.

PATVERTNES ZĪME

Norāda, ka
apdraudējuma
gadījumā šajā ēkā ir
pieejama patvēruma
vieta!

Ikdienā, ja nepastāv apdraudējums, patvērumam
paredzētās telpas var nebūt pieejamas
apmeklētājiem.

ŠOBRĪD SĀKTS arī darbs pie pirmo patvertņu zīmju izvietojanas uz ēkām, kuras daļēji vai pilnībā atbilst patvertņiem izvirzītajam prasībām.

→ 6. lpp.

Ne visi pagrabī ir droši

Tomēr tiek veicināta brīvprātīga iesaiste un pašvaldībām nodota informācija aicināt privātpersonas savā teritorijā izvērtēt viņu rīcībā esošās pagrabtelpas. Pašvaldības aicinātas aizpildīt VUGD izstrādātu anketu, un atbildes palīdzētu apzināt kopējo situāciju Latvijā. Pašlaik apzinātas tikai trīs šādas daudzstāvu ēkas. Ja stātos spēkā Mobilizācijas likums, tas ļautu bez ierunām izmantot šo ēku pagrabus.

Stāstot par padomju laikā izbūvētajām patvertņiem, Uldis Kevers saka, ka bija 1. kategorijas, kuras izbūvēja pie krustiskās infrastruktūra objektiem. Tās bija vietas, kuras pirmkārt būtu pakļautas uzbrukumam. Savukārt 2. kategorijas patvertnes ir tādas, kā, piemēram, Somijā, kas ir dzīvojamā un publiskajā sektorā un kurās var patverties aktīvas karadarbības laikā. Tās var būt garāžas, restorāni, kuri izbūvēti arī kā vieta, kur patverties. Tās nav paredzētas ilglaicīgai lietošanai. Viens no apstākļiem, kādēļ telpa var būt nepiemērota, ir augstsprieguma tīklu esamība tajā. Ja satricinājuma rezultātā atdalās elektrības vads, tas apdraud cilvēka dzīvību. Telpa nav atbilstoša, ja telpā ir apkures vai ūdens apgādes tīkls. "Tas, ko esam mācījušies no ukraiņu pieredzes — nedoties uz patvertni, kas ir tālāk par 300 metriem. Atrasties telpās tomēr drošāk, nekā ārpus tām," stāsta Uldis Kevers. Savukārt ēkās var izvēlēties divu sienu principu, piemēram, kāpneltelpu, vai kad viena siena ir koridora, bet otra ir ēkas āršiena.

Somijas pieredze ir gadu desmitos audzēta

Runājot par nākotnes plāniem, speciālists atklāja, ka tiek strādāts

**Pēc valsts civilās
aizsardzības plāna
visu potenciālo pa-
tvertņu vietu apzīnā-
šana jāpabeidz līdz šī
gada beigām. Aiz-
kraukles novada pār-
stāvji piedalījušies
pieredzes apmaiņas
pasākumos Latvijā,
piemēram, Jelgavā.**

JURIJS MAŠKOVS,
AIZKRAUKLES NOVADA DOMES
DEPUTĀTS UN CIVILĀS AIZSARDZĪBAS
SPECIĀLISTS

pie jauniem būvnormatīviem. Līdz 2026. gadam iesniegtajos un saskaņotajos būvprojektos vēl nav nepieciešams iestrādāt arī patvertnes izbūvi, bet tā būs norma iesniegtajiem pēc šī gada. Tie paredzēs ēkām līdz pieciem stāviem un 2500 kvadrātmetriem obligāti izveidot patvertni.

Speciālists arī uzsvera, ka Latvijā pieeja atšķiras no Somijas, ņemot vērā atšķirīgos resursus un vēsturisko pieredzi: "Protams, mēs visi gribētu sasniegt to līmeni, kāds ir Somijā, bet mums jābūt realistiskiem. Mums nav ne finanšu, ne 70 vai 80 gadu pieredzes kā Somijai," saka speciālists. Tās patvertnes, piemēram, Līgatnē, ir būvētas ar nolūku nodrošināt patvērumu valsts kritiskās infrastruktūras iestādēm un kritiskos pakalpojumu sniedzējiem. ♦

**Projektu finansē Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts budžeta
līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild
laikraksts "Staburags".**

MAF
Mediju atbalsta fonds

Zemessargiem jaunas mājas

ZEMESSARDZES 3. LATGALES BRIGĀDES KOMANDIERIS PULKVĒDIS Gunārs Vizulis (no labās) 55. kājnieku bataljona komandierim Aleksandram Sotnikovam vēlēja: "Vēlos pasniegt jums dāvanā pulksteni, uz kura ir sādi vārdi — lai katra mirkļa vērtība jūs iedvesmo un dod spēku nākotnes sasniegumiem. Zemessardzes komandieris jau sacīja, ka jūs esat ģimene un katrai ģimenei ir vajadzīga māja. Jūsu māja ir uzcelta tik tālu, lai jūs varētu veidot savu ģimeni arvien lielāku un stiprāku. Lai jūsu jaunajā mājā atrodas vieta gan karavīriem un viņu ģimenes locekļiem, gan kuplam draugu pulkam."

Imanta Kazļuna foto

→ 1. lpp.
**Zemessardzes 55. kājnieku
bataljons šogad ticis pie jaunām
mājām. Lai gan bataljona karavīri
un zemessargi tās pamazām
apdzīvot sākuši jau kopš vasa-
ras, svinīgi jaunās telpas atklā-
tas tieši bataljona 33. gadadie-
nas priekšvakarā.**

AGITA GRĪNVALDE-IRUKA

Nekas nav nācis viegli

"Šodien esmu laimīgs, ka beidzot ir šī bāze, jo pirms 16 gadiem bataljona pastāvēšana karājās ļoti saurā diežņā un bija jau pieņemts lēmums par tā likvidāciju. Tomēr mums izdevās pierādīt, cik esam svarīgi un cik stratēģiski nozīmīga vieta atrodamies. Līdz ar to 55. un 56. bataljons ir vienīgi, kas nav piedzīvojuši reorganizāciju šajos 33 gados. Priečajos, ka visas vētras ir rīmušas un pārdzīvotas," jaunās bāzes atklāšana sacīja bijušais bataljona komandieris Uldis Albiņš. Viņam ir liels prieks un gandarījums, ka nu beidzot tas ir noticis — zemessargiem un karavīriem šodien ir plašas un ērtas telpas ikdienas darbā, mācībām un fiziskajām aktivitātēm, pamazām top arī bataljona vēstures telpa.

Pati būvniecība aizņēma divus gadus, taču ceļš līdz tās sākumam ildzis krietni ilgāku laiku. Atmiņās par bāzes tapšanas procesu dalījās vēl viens bataljona komandieris — Inguss Manfelds: "Kad pārņēmu šo bataljonu, vismaz pusgadu braukājām pa novadu un meklējām vietu, kur varētu tapt jaunā bāze. Tajā lai-

kā vieta, kur tagad ir jaunā bāze, nemaz nebija pieejama. Tā nāca diezgan sarežģīti. Jāatzīst, ka pēc tam vēl apmēram gadu sagatavotie dokumenti bija kaut kur aizmirsušies, kamēr beigās tikām līdz projektēšanai. Bet pagājuši septiņi gadi un bāze ir pat labāka nekā sākumā domājām."

Kā jaunākais bērns ģimenē

Zemessardzes komandieris, brigādes ģenerālis Kaspars Pudāns jaunās bāzes atklāšanā pateicās visiem, kas bija iesaistīti šī projekta īstenošanā. Zemessardze ir senākā un skaitliski lielākā bruņoto spēku vienība, kas darbojas visā atjaunotajā Latvijā, taču nevar lepoties ar jaunu un labu infrastruktūru. "Reizēm jūtamies kā jaunākais bērns ģimenē, kuram tiek vecāko brāļu un māsu mantas vai istaba, tāpēc ir ārkārtīgi liels prieks, ka Aizkrauklē zemessargiem ir sava jaunā māja," sacīja K. Pudāns. 55. kājnieku bataljona bāze ir viena no nedaudzajām Latvijā, kas uzbūvēta pilnīgi no jauna, veidojot visu infrastruktūru atbilstoši NATO standartiem. "Katrs zemessargs, kurš izvēlas šo ceļu, dara to ar domu sagatavoties un būt gatavam aizsargāt savas mājas. Un, atnākot uz šīm mājām, jūs satiekat arī savu otru ģimeni. Šī māja ir pārdomāta, mūsu uzdevumiem atbilstoši veidota. Pirmā bāze pēdējos gados, kas gandrīz pilnībā uzbūvēta atbilstoši mūsu vajadzībām, nevis salikta kopā no mantojumā palikušām daļām vairākos posmos, bet veidots kā viens kopīgs veselums,

lai varētu nodrošināt mūsu karavīriem un zemessargiem māju sajūtu, jo šī ir vieta, kur karavīri un zemessargi atgriežas pēc ilgošām, sarežģītām mācībām," simboliski salīdzināja brigādes ģenerālis.

Zemessardzes komandieris pauž arī cerību, ka jaunā bāze palīdzēs noturēt esošos karavīrus un zemessargus un rekrutēt jaunus. "Novēlu neapstāties pie tā, ko jau esat sasnieguši, bet attīstīties un pilnveidoties," vēlēja brigādes ģenerālis, piebilstot, ka jaunā bāze ir ieguvums arī vietējiem pašvaldībām, kas ir vēl viena saņemta, pievilcīga vieta, kas labi iekļaujas kopējā ainavā.

Būvniecības darbus šajā objektā veica SIA "Arčers" un tā valdes loceklis Mārtiņš Liepiņš, kurš pats arī ir zemessargs, izteica gandarījumu, ka ir radītas jaunas mājas un sakārtota vide cilvēkiem, kas rūpējās par mūsu valsts un sabiedrības drošību un aizsardzību. Arī Aizkraukles novada domes priekšsēdētājs Leons Lidums atzina, ka pašvaldībai jaunās bāzes atklāšana ir nozīmīga diena. "Esam vērojuši, kā veidojās Zemessardze, kā tā 33 gadu laikā praktiski no nulles ir attīstījusies, kādi darba un sadzīves apstākļi bija agrāk un par ko sapņoja bijušie bataljona komandieri Uldis Albiņš, Inguss Manfelds. Pirmie minējumi, ka pie mums varētu tapt jauna militārā bāze zemessargiem, sākumā šķita nereaļa, bet nu esam tās priekšā un priecājamies par paveikto. Iespējams, šī projekta ātrāku realizāciju veicinājusi arī valsts izvirzītā prioritāte, nosakot aizsardzību un drošību par svarīgāko." ♦